

A TOLL ÉS A GONDOLAT KRISTÁLYTISZTA MŰVÉSZE.

Hosszú évtizedes barátság fűzött Tormay Cecile-hez. Ezt az őszinte és mély barátságot sohasem zavarta az, hogy minden találkozásunk vitatkozással kezdődött. Legutoljára egy ködös őszi délután, csepegő esőben a Múzeum-kertben sétáltam vele. Persze akkor is vitatkoztunk, egymás mondataiba gázolva. Én egyszerre csak felordítottam és elrohantam a Sándor-utca irányába. A vita hevében megfeledkeztem a rádió-előadásomról. Az utolsó pillanatban ültem lihegve a mikrofon elé. Tormay Cecile sohasem tudta meg, hogy miért hagytam faképnél akkor, pedig sokszor elhatároztam, hogy levélben kérek bocsánatot. Most befejezem a félbemaradt mondatot: «... mert nézze Méltóságos asszony, hiába szíd engem, én magát mégis nagyon szeretem és kimondhatatlanul tisztellem magában a toll és a gondolat kristálytisza művészt».

Zilahy Lajos.

MEGÁLLT AZ ÓRA...

«Nekünk mennünk kell, előre, . . . át kell esnünk mindenem, hogy kijussunk a csendbe, amely majd a miénk lesz.»

Megállt az óra ; s a csend már az övé.

Immár az övé, ami majd mindnyájunké lesz egyszer. De tudunk-e majd mindnyájan úgy jutni el odáig, ahogyan ő cselekedte: előre menve, mindig! Azért jutva el odáig, mert *előre* mentünk, a vezető út téveszthetetlen egyenesével önmagunkban, ahogyan ő cselekedte, a nyert és vállalt életformát viselő legjobban-igazi mivoltunk végig töretlenségével! A *szép* élet tán mindennél nehezebb. Kötelez ; mint a nemesség. Az ő élete kivételes lélek vendégüllátásában volt méltóságtudó : hajlékhoz, vendéghez illet az ékszeres teher, amelyet mindkettő viselt.

Zabolátlan és céltalan fiatallány-fantáziám annakidején úgy akadt meg az «Emberek a kövek között» mondatain, ahogyan bolond, tévedt, kócos fénynyaláb akad bele a felé tartott ékszer csiszolt köveinek tükrébe. Mintha két láng kapott volna össze, tűzvész futott végig a könyvben sorról-sorra — és ez nem volt csak fényjáték —, akkor már nekem sem. Felénél tarthattam a könyvnek, amikor valaki megzavart. Talán egy óra mulva folytattam az olvasást. Sohasem felejthetem már el, amire ekkor ébredtem rá. Ekkor éreztem meg, mi az, amikor egy írásműnek minden más kívülrőlétől külön életű, elidegeníthetetlenül sajátos atmoszférája van. S amint lapozom ma újból A régi házat, a Viaszfigurákat, a többieket, a sorok közül kicsap régi felindulásaim lehelete és alakot ölt minden, ami akkor, amikor először olvastam őket, sorra életrekelt a sorok között ; és aminek az életére rá lehet csukni a könyvet : újra kinyitva újra él ; mint a mesekönyv kis hercegnője . . . aki megfáradtan, megpróbáltan, életkiváncsiságában megcsalódtan is, ott áll választottá-jelölt helyén mindvégig, az élet és a mese örökkévalóságának mindig ittmaradó mondanivalóival.

Molnár Kata.